

## ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТІВ КОЗАМ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН У МОЛОЦІ

Зажарська Н. М., к. вет. н, доцент,  
[zazharskayan@gmail.com](mailto:zazharskayan@gmail.com)

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

**Вступ.** Основна причина збільшення кількості соматичних клітин (КСК) у молоці тварин – запалення молочної залози. Під час лікування маститів у практиці широко застосовуються антибіотики, але в подальшому їх залишки виявляються у молоці. Саме тому все більше уваги приділяється використанню фітопрепаратів, які не впливають на санітарну якість молока. Гомеопатичні засоби: «Дбайлива доярочка», «Ніжнодій» використовують для профілактики маститів у корів [1-6].

Метою дослідження було зменшити КСК у козиному молоці шляхом застосування засобів для обробки виміні корів у кіз.

**Матеріали і методи.** Для досліджу було сформовано 4 групи тварин по 5 дійних кіз в кожній. На початку і після експерименту від кіз перед доїнням були відібрані проби молока для біохімічного дослідження. Протягом 7 днів тваринам першої групи перед доїнням обробляли дійки свіжоприготованим розчином препарату «МолСан», тваринам другої групи – змащували дійки гелем «Ніжнодій», тваринам третьої групи – після доїння дійки обробляли маззю «Дбайлива доярочка», контрольна група – без обробок. Визначення фізико-хімічного складу молока проводили за допомогою приладу BentleyComby150 (США) на базі Інституту тваринництва НААН України (Харків), який акредитований за вимогами ДСТУ ISO/IEC 17025:2006.

**Результати.** За результатами досліджень не було відмічено змін органолептичних, біохімічних і фізико-хімічних показників у козиному молоці після застосування досліджених препаратів.

У молоці від кіз першої, другої та третьої дослідних груп виявлено зменшення КСК. Зменшення КСК за використання препарату «МолСан» склало 37,6% ( $234 \pm 161$  тис./см<sup>3</sup>), гелю «Ніжнодій» – 43,8% ( $226 \pm 181$  тис./см<sup>3</sup>), мазі «Дбайлива доярочка» – 69 % ( $613 \pm 228$  тис./см<sup>3</sup>) ( $p < 0,05$ ), в той час як у молоці тварин контрольної групи показник КСК збільшився на 8,6 % ( $2300 \pm 696$  тис./см<sup>3</sup>).

**Висновки.** Фітопрепарати (мазь «Дбайлива доярочка», гель «Ніжнодій»), і засіб для переддоїльної санації виміні «МолСан» рекомендовано застосовувати для обробки дійок у кіз для покращання якості козиного молока, тому що КСК в молоці значно зменшується за їх використання.

### Список літератури.

1. Zazharska, N. (2016). Bacterial contamination of milk at different temperatures and shelf life. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*, 18(3(70)), 108-111. <https://doi.org/10.15421/nvlvet7025>
2. Зажарська, Н. М. та Самойленко, Ю. В. (2016). Хімічні та імунологічні показники козиного молозива та молока залежно від періоду лактації. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*, 2 (40), 70–75.
3. Фотіна, Т. І. та Зажарська, Н. М. (2016). Фізико-хімічний склад козиного і овечого молока залежно від висоти випасання тварин. *Біологія тварин*, 18 (4), 106–112.
4. Зажарська, Н. М. та Грамма, В. О. (2016). Порівняльна характеристика показників якості молока кіз німецької білої, альпійської та англо-нубійської порід. *Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету*, 1 (53–1), 214–220.
5. Зажарська, Н. М. та Ряба, А. О. (2016). Санітарна якість козиного молока за використання гомеопатичних засобів для доїння. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*, 17 (1), 72–77.

6. Фотіна, Т. І., Зажарська, Н. М. та Костюченко, В. Ю. (2015). Вплив засобів для доїння на санітарну якість козиного молока. *Вісник Сумського національного аграрного університету*, 7 (37), 59–65.

---

## СЕКЦІЙНА КАРТИНА У МУРЧАКА ІНФІКОВАНОГО ПОЛІДЕФРОСТОВАНИМ ПАТМАТЕРІАЛОМ З *M. BOVIS*

*Зажарський В.В., к. вет. н., доцент, завідувач кафедри інфекційних хвороб тварин,  
Тішкіна Н.М., к. вет. н., доцент,  
Сосницька А.О., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти  
[zazharskiyv@gmail.com](mailto:zazharskiyv@gmail.com)  
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна*

**Вступ.** Культивування мікобактерій туберкульозу здійснюється на елективно-селективним поживних середовищах. Одним з найбільш поширених і рекомендованих ВООЗ є середовище Левенштейна-Йенсена. Але попри його добрих властивостей це середовище не виявляє всіх епізоотичних варіантів збудника туберкульозу. В польових умовах нерідко зустрічаються слабкопатогенні, маловегетоспроможні або морфологічно змінені варіанти мікобактерій туберкульозу, які не виявляються культуральними методами на традиційних живильних середовищах [1, 2]. Тому постійно відбувається пошук і розробка нових, більш ефективних поживних середовищ для культуральної ізоляції мікобактеріальних патогенів [3, 4]. Одним з конкурентних поживних середовищ є середовище Стоун-Брінк. Це середовище більш ефективно виявляє епізоотичні варіанти мікобактерій туберкульозу, особливо в випадках слабого обсіменіння дослідного матеріалу, наприклад молока корів в початкової стадії інфекційного процесу [5].

В наших дослідженнях при бактеріологічному моніторингу молочної продукції індивідуального сектору утримання ВРХ в пробі молока біологічним методом на мурчаках виявили епізоотичну культуру збудника туберкульозу, яку ізолювали на середовищі Стоун-Брінк. За критеріями визначника Берджи чисту культуру мікобактерій ідентифікували як *M. bovis*. В подальшому, при пересівах на середовище Левенштейна-Йенсена зростання культури не відбулось. Тому виникла потреба в повторній ізоляції збудника в чистій культурі з біоматеріалу, який впродовж 14 місяців знаходився в замороженому стані в заморозці звичайного холодильника і був дефростований 5-6 разів, внаслідок знеструмлення електромережі.

**Мета роботи:** провести зараження мурчака суспензією патматеріалу від загиблих від туберкульозу мурчаків і з'ясувати патогенність збудника, після полідефростації і довготривалого збереження в біоматеріалі в умовах нестабільного заморожування за температури вище евтектичної зони температур.

**Матеріали і методи.** Бактеріологічні дослідження проводили в науково-виробничий лабораторії біотехнології кафедри інфекційних хвороб тварин ФВМ ДДАЕУ.

Мурчаку білого кольору, пухнастому, безпорідному ввели 5 мл суспензії патматеріалу в ділянку паху правої задньої лапки.

Туберкулінізацію проводили через 30 і 60 днів після зараження PPD-туберкуліном для ссавців і птиці в готовому розчині Сумської біофабрики інтракутанно в дозі 25 ЕД/0,1 мл, до утворення внутрішкірної папули.

Вводили: туберкулін очищений (ППД) для ссавців у стандартному розчині, РП № ВВ-00067-06-09, Серія № 56, дата виготовлення: 01.07.2022, придатний до: 01.07.2024;